

Sociálne a politické analýzy

2012, 6, 2, s. 16-34

<http://sapa.ff.upjs.sk>

ISSN 1337 5555

Droga do wspólnej polityka energetycznej

Cezary Tomasz Szyjko¹

Jan Kochanowski University of Humanities and Natural Sciences in Kielce

Abstrakt

Europejska Polityka Sąsiedztwa jest próbą realizacji europejskich interesów przede wszystkim w sferze bezpieczeństwa i gospodarczej na obszarze sąsiadującym z terytorium Unii. Opiera się na metodzie wymuszania transferu politycznego, która wprowadza asymetryczne relacje władzy i nierówną dystrybucję korzyści na rzecz interesów europejskich. W ten sposób Unia wykorzystuje swoją przewagę w stosunkach międzynarodowych i maksymalizuje korzyści gospodarcze i polityczne. Na początku XXI wieku, w obliczu wzrostu potęgi Chin, Indii czy Brazylii oraz trwającej supremacji USA, Unia Europejska stanęła przed wyzwaniem dotrzymania kroku dynamicznie rozwijającym się światowym mocarstwom. W tym celu stworzono tzw. Strategię Lizbońską, której realizacja do 2010 r. miała przynieść Wspólnocie miano najbardziej konkurencyjnego bloku gospodarczego świata. Dziś już wiemy, że nie udało się osiągnąć zakładanych w niej celów. Wobec tego przygotowano nowy dokument „Europa 2020” – wizję społecznej gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku. Czy nowa strategia rozwojowa Unii „Europa 2020” nie podzieli losu poprzedniczki i zapewni Unii miejsce wśród największych tego świata? Celem artykułu jest charakterystyka priorytetów energetycznych w warunkach wdrażania Strategii 2020 w Polsce oraz ukazanie współzależności jej realizacji z unijną polityką spójności na lata 2014-20. Autor argumentuje, że do realizacji priorytetów energetycznych strategii Europa 2020 konieczne jest, aby podejmowane działania były prowadzone nie tylko na poziomie unijnym, lecz także na poziomie regionalnym w warunkach nowej polityki spójności na lata 2014-20. Zdaniem Autora, wiele z proponowanych działań nie przyniesie oczekiwanych efektów. Analiza opiera się na celach tymczasowych Strategii zaprezentowanych w Załączniku tej publikacji. Energy Challenges of Poland and the Implementation of the New EU Strategy Called ‘Europe 2020’ Energy is crucial to the economy of Europe.

Słowa kluczowe: polityka zmian, polityka energetyczna, EU

¹ PhD. Cezary Tomasz Szyjko: assistant professor, Jan Kochanowski University of Humanities and Natural Sciences in Kielce. J. Slowackiego 114/118, 97-300 Piotrków Trybunalski, Poland,
E-mail: szyjko@unipt.pl

Wprowadzenie

Zapotrzebowanie na infrastrukturę energetyczną przełomu XX i XXI wieku jest olbrzymie. Trudno w dzisiejszych czasach wyobrazić sobie życie bez użytkowania infrastruktury energetycznej. Unia Europejska przyjęła nowy Pakiet Infrastruktury Energetycznej na najbliższe lata. Europa potrzebuje w pełni funkcjonującego, połączonego i zintegrowanego wewnętrznego rynku energii. Zagraniczny wymiar polityki energetycznej UE jest jednym z priorytetów prezydencji Polski.

1. Przyszłość infrastruktury energetycznej

Polska infrastruktura energetyczna jest w stanie powolnej degradacji. Prawie nie inwestowaliśmy w nią od czasu zmiany systemu politycznego, czyli od ponad 20 lat. Dlatego też nasze elektrownie, sieci przesyłowe i dystrybucyjne są zdekapitalizowane w ponad 70%. Można to w pewnym stopniu zrozumieć i nawet usprawiedliwić, ale na pewno nie można takiej sytuacji w nieskończoność ignorować. Potrzebne są ogromne środki: do 2030 roku w samą elektroenergetykę musimy zainwestować około 100 mld. Euro (Proinwestycje, 2011). Jeśli dołożyć do tego inwestycje w gazownictwo, ciepłownictwo i transport, suma ta urasta do gigantycznej kwoty 320 mld. euro. Taka suma to ogromny wysiłek dla kraju i trudny do wykonania jako Project finance lub ze źródeł bezpośrednich (inwestycje mogłyby być finansowane bezpośrednio z przychodów inwestorów poprzez tzw. błękitne certyfikaty) (Wnioski z debaty: Plan Marshalla dla infrastruktury. Naświetlamy problem póki jeszcze możemy). Warto zastanowić się, w jakich proporcjach skorzystać z poszczególnych źródeł finansowania. W co i jak inwestować? Jedno jest bowiem pewne – dotychczasowy trend zakładający brak inwestycji, z pewnością nie jest akceptowalnym rozwiązaniem. Infrastruktura energetyczna zajmuje czołowe miejsce w strategii Europa 2020 w inicjatywie przewodniej (Strategia „Europa 2020”, COM (2010) 2020) pod nazwą „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”. Odpowiednie, zintegrowane i niezawodne sieci energetyczne to nie tylko podstawowy warunek realizacji celów polityki energetycznej UE, ale również warunek realizacji strategii gospodarczej UE. Rozwoj infrastruktury energetycznej pozwoli UE nie tylko zapewnić prawidłowo funkcjonujący wewnętrzny rynek energii, ale zwiększy też bezpieczeństwo dostaw (Rozporządzenie o Bezpieczeństwie Dostaw 994/2010, umożliwi integrację odnawialnych źródeł energii, zwiększy efektywność energetyczną oraz zapewni konsumentom korzyści wynikające ze stosowania nowych technologii i inteligentnego wykorzystania energii (Hrehová, Cehlár, 2012, Bolfiková 2007). Kryzys finansowy zniweczył wyniki wielu lat postępu gospodarczego (Cehlár, Jurkašová, Hrehová 2011) i społecznego oraz odsłonił słabości europejskiego sektora energetycznego (Komunikat Komisji „Roczna

wizja wzrostu gospodarczego: wsparcie całościowej odpowiedzi UE na kryzys”, KOM(2011). Po dwóch latach Europa powoli podnosi się z recesji. Ożywienie gospodarcze nasila się i nabiera tempa, mimo że rynki krajowe oraz sektor finansowy ciągle jeszcze wymagają działań naprawczych i reform (Roczne sprawozdanie gospodarcze, KOM(2011). Perspektywy uległy poprawie, nadchodzi zatem czas na zdecydowane działania polityczno-prawne. Wysiłki na rzecz podźwignięcia Europy z kryzysu nigdy nie oznaczały jedynie powrotu do normalnego stanu rzeczy. Kryzys obnażył główne słabe punkty europejskiej gospodarki i ujawnił nasilający się brak równowagi wewnętrznej (Szyjko 2010a). Naprawa gospodarcza oparta na zrównoważonym rozwoju sprzyjającym tworzeniu nowych miejsc pracy będzie możliwa, jedynie jeśli rozwiążemy problemy wynikające z wad strukturalnych (Szyjko 2010b). Europa może wykorzystać kryzys, aby zainicjować głęboką transformację swojej struktury gospodarczej. Rok 2011, jeśli tylko Europa wyjdzie choć trochę z kryzysu euro, będzie rokiem energii – podkreślił polski sekretarz stanu ds. europejskich Mikołaj Dowgielewicz (<http://www.prezydencjaue.gov.pl/wywiady-min-dowgielewicza>). Dlatego też priorytetem Polskiej Prezydencji jest solidaryzm wewnątrz Unii – rozumiany między innymi jako wspólna polityka energetyczna. W przedsiębiorstwach energetycznych mają miejsce duże zmiany dotyczące dynamiki generowania i konsumpcji energii. Przyczyny tych zmian są różne: dyrektywy Unii Europejskiej (szczególnie dyrektywa o efektywności końcowego wykorzystania energii i usługach energetycznych nr 2006/32/WE), dążenie do realizacji celów zawartych w pakiecie energetyczno-klimatycznym „3x20”, presja rządów na zwiększenie niezawodności sieci energetycznych zgodnie z wymaganiami gospodarki XXI wieku, przechodzenie na rozproszone wytwarzanie energii, a także coraz szersze zastosowanie odnawialnych źródeł energii, takich jak wiatr lub słońce. Nie bez znaczenia jest również ogólny wzrost zużycia energii przez systemy klimatyzacyjne i wiele innych urządzeń oraz zroźnicowanie tego zużycia w zaleź Rozporządzenie o Bezpieczeństwie Dostaw 994/2010 – weszło w życie 2 grudnia 2010 r. ności od pory dnia. Aby sprostać tym nowym wyzwaniom, przedsiębiorstwa inwestują w nowoczesne technologie. Energetyka jest służebna w stosunku do całej gospodarki, a więc zmiany w sektorze będą miały wpływ na uwarunkowania makroekonomiczne (Bolfiková 2000). Zmiany w sektorze energetycznym wiążą się oczywiście z ryzykami ekonomiczno-technologicznymi. O konkurencyjności branży energii decydują dwa elementy poprawiające konkurencyjność: zmniejszenie kosztów, w tym kosztów sieci oraz poziom obsługi klienta, a więc konkurencyjność sprzedaży i jakości usług. Energetyka przyszłości będzie wywierać coraz większy wpływ na klienta. Z punktu widzenia regulatora URE, technologie inteligentne przełamują asymetrię informacyjną i będą musiały być dostarczone regulatorowi online, co obniży globalne koszty poprawiając narzędzia regulacji. Elektroenergetyka to jedna z niewielu branż, w których nieograniczone zwiększanie zapotrzebowania zaczyna być aktywnie hamowane. Gwałtowny wzrost zapotrzebowania na energię w szczytach sezonowych, w połączeniu z coraz większą presją na inwestycje w infrastrukturę, skłaniają branżę do poszukiwania inteligentniejszych sposobów zarządzania sektorem energii. Najnowszy raport Banku Światowego pt. „Europe 2020 Poland” zarzuca

Polsce brak innowacyjności (Europe 2020 Poland, Fueling Growth and Competitiveness in Poland Through Employment, Skills, and Innovation).

2. Innowacyjna gospodarka

Nowy typ gospodarki, jaki budują państwa pragnące osiągnąć wysoki poziom rozwoju oraz konkurencyjności bazuje na innowacjach. Unia Europejska oraz jej państwa członkowskie podążają w tym właśnie kierunku. Wytycznych do budowy konkurencyjnej oraz innowacyjnej gospodarki dostarcza nowa unijna Strategia Europa 2020. Innowacyjność to jeden z czynników mających zasadniczy wpływ na poziom konkurencyjności energetyki. Rozumiana jest jako zdolność i motywacja przedsiębiorców do ciągłego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników badań naukowych i prac rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Oznacza więc dążenie do uzyskania przewagi konkurencyjnej dzięki zwiększaniu efektywności produkcji, dystrybucji bądź wprowadzaniu nowych produktów energetycznych. Światowy sektor energetyczny, kluczowy dla konkurencyjności gospodarki światowej, jest w okresie bezprecedensowych zmian (Cehlár, Rybár, Hrehová 2012). Gwałtowny wzrost zapotrzebowania na energię w krajach rozwijających się będzie dominującym czynnikiem wpływającym na rozwój rynku. Niezbędność energii we wszystkich procesach gospodarczych i konsumpcji, co czyni z niej „dobro publiczne”, przesądza o tym, że racjonalizacja kosztów jej wytworzenia i fizycznej dostawy jest strategicznym wyzwaniem dla gospodarki każdego kraju. Poprawa efektywności funkcjonowania sektora energetycznego powinna skutkować względną obniżką cen energii, przy zachowaniu pewności i bezpieczeństwa jej dostaw (Włodarczyk 2012). Doświadczenia m.in. krajów europejskich (Włochy, Niemcy, Norwegia), które radykalnie reformują sektory energetyczne, dowodzą, że najskuteczniejszym sposobem wymuszającym poprawę efektywności jest wdrażanie nowoczesnych technologii. W związku z koniecznością nowoczesnych zmian, w czerwcu 2010r. Rada Europejska przyjęła nową Strategię na rzecz inteligentnego i zrównowzonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu – Europa 2020 (początkowo nosiła ona nazwę „EU 2020”). Strategia stanowi plan działania, który UE oraz jej państwa członkowskie przyjęły, aby pomoc Europie „wyjść z kryzysu silniejszą, tak wewnątrz, jak i na arenie międzynarodowej” (Konkluzje Rady Europejskiej, 2010). Wydobyć Europę z kryzysu wymaga skoordynowanego i wszechstronnego programu reform, obejmującego konsolidację budżetową, przywrócenie stabilnych warunków makroekonomicznych oraz koncentrację już na wstępie środków sprzyjających wzrostowi gospodarczemu. Analiza Strategii Lizbońskiej Energetyka była również priorytetem poprzedniej unijnej Strategii Lizbońskiej. Nowa strategia zastąpiła bowiem Strategię Lizbońską, która stanowiła plan działań przyjęty przez przywódców krajów Unii Europejskiej podczas szczytu Rady Europejskiej w Lizbonie w marcu 2000 r. Jej celem było m.in.:

zdynamizowanie rozwoju gospodarczego w Unii Europejskiej, stworzenie gospodarki opartej na wiedzy, zagwarantowanie wzrostu konkurencyjności oraz dbałość o zrównowazony rozwój i ekologię (Szyjko, 2006). Po kilku latach funkcjonowania Strategii Lizbońskiej dostrzeżono niewystarczające efekty wdrażania jej celów i odnowiono jej postanowienia. Zgodnie z obowiązującymi zapisami, państwa UE zostały zobligowane do przygotowania Krajowych Programów Reform (KPR) (Założenia do Krajowego Programu Reform), tj. programów realizacji celów Strategii na poziomie narodowym. Zawężono również listę celów Strategii do dwóch głównych: osiągnięcia zrównowazonego wzrostu gospodarczego oraz trwałego wzrostu zatrudnienia. Aby je osiągnąć każde z państw członkowskich przygotowało KPR, którego celem było stworzenie odpowiednich warunków umożliwiających efektywną realizację założeń Strategii Lizbońskiej poprzez wprowadzenie szeregu instrumentów legislacyjno-instytucjonalnych. Ponadto „materialne” urzeczywistnienie strategii miało dokonać się poprzez realizację działań zawartych w programach operacyjnych (wdrażanie funduszy europejskich), zapisanych w Narodowej Strategii Spójności (NSS) (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, 2007). Programy operacyjne z kolei zawierały działania pro-lizbońskie spójne z rekomendacjami zawartymi w Strategicznych Wytocznych Wspólnoty (Council Decision of 6 October 2006 on Community strategic guidelines on cohesion, 2006). W odniesieniu do Polski za najważniejsze działania prowadzące do pomyślnego spełnienia założeń odnowionej Strategii Lizbońskiej uznano:

- stworzenie nowoczesnego systemu transportowego i energetycznego stanowiącego spójny element europejskich sieci infrastrukturalnych,
- reformę sektora badań publicznych, która pozwoli na zwiększenie efektywności inwestycji w wiedzę i innowacje oraz na podniesienie jakości B+R,
- stworzenie przyjaznego otoczenia instytucjonalno-legislacyjnego i finansowego dla dynamicznego rozwoju przedsiębiorczości oraz zwiększenia potencjału konkurencyjności i generowania innowacji zwłaszcza przez MŚP,
- modernizację systemów edukacji i kształcenia zawodowego, tak aby systemy te były zdolne do antycypacyjnej i elastycznej adaptacji do zmieniających się potrzeb i podaży na rynku pracy oraz, aby przyczyniły się do zwiększenia udziału osób dorosłych w kształceniu przez całe życie,
- reformę publicznych służb zatrudnienia, której efektem końcowym będzie wdrożenie efektywnych instrumentów aktywnej polityki rynku pracy, ukierunkowanych na bezrobotnych, szczególnie wśród młodzieży i osób starszych.

Z perspektywy czasu można podsumować, że Strategia z Lizbony obfitowała w gornolotne hasła. W niespełna 10 lat Unia miała stać się najdynamiczniejszą gospodarką świata, której podstawą miały być badania naukowe, wzrost zatrudnienia i spójność

społeczna. W 2002 r. w Barcelonie ustalono np., że 3% PKB państw członkowskich będzie przeznaczane na rozwój badań naukowych. Założenie to nie zostało jednak zrealizowane. Pułap 3% PKB przekroczyły tylko Szwecja (ok. 3,7%) i Finlandia (ok. 3,4%) (Radło, 2005, s. 145). Obecnie średnia wydatków budżetowych państw unii na cele badawcze wynosi 1,9% PKB (<http://www.euroscience.org/>). W wyniku braku jakiegokolwiek kontroli nad wprowadzaniem w życie założeń strategii i konsekwencji za niedostosowanie się do jej zapisów, cele zamieszczone w dokumencie pozostały „martwą literą”. Udało się co prawda osiągnąć postępy w pewnych dziedzinach, jednak w tych podstawowych, jak wzrost wydatków na badania naukowe czy ograniczanie biurokracji nie były one zadowalające. Niezależnie od zastrzeżeń do przyjętych rozwiązań Strategia Lizbońska stała się okazją do wyraźnego zaakcentowania fundamentalnego znaczenia sprawy konkurencyjności międzynarodowej europejskiego bloku integracyjnego. W Polsce sprowokowała liczne dyskusje o konkurencyjności naszego kraju, temat ten wcześniej często umykał zainteresowaniu środowisk politycznych i ekonomicznych. Priorytety strategii w pierwszych miesiącach po przyjęciu strategii i poparciu jej przez Radę Europejską w czerwcu 2010 r. działania na szczeblu unijnym w sposób naturalny skoncentrowały się na określeniu ram i uruchomieniu siedmiu inicjatyw przewodnich. Państwa członkowskie natomiast poczyniły pierwsze kroki na rzecz uruchomienia własnych programów reform. Z uwagi na fakt, że pierwszy cykl wdrażania strategii „Europa 2020” stanowi nowość, państwa członkowskie przedstawiły projekty krajowych programów reform poprzedzające docelowe dokumenty, których termin przedłożenia upływa w kwietniu 2011 r. (Założenia do Krajowego Programu Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”, 2010). Jak sugeruje podtytuł dokumentu Komisji Europejskiej przedstawiający założenia strategii, ma ona być narzędziem „inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu” (KOM(2010) 2020, 2010, s. 12). We wstępie do dokumentu przewodniczący Barroso pisze, iż celem krótkoterminowym jest wyciągnięcie Unii z głębokiego kryzysu ekonomicznego, a w perspektywie wieloletniej powrót Europy na ścieżkę rozwoju i pozostanie na niej (http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm). Ma to zostać osiągnięte poprzez tworzenie nowych miejsc pracy i podnoszenie standardu życia obywateli. Ustanowiono 3 wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny – oparty na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony – gospodarka efektywnie korzystająca z zasobów, bardziej konkurencyjna i przyjazna środowisku;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniająca spójność społeczną i terytorialną.

Komisja wymienia także 5 celów, na których Unia ma skupić swoją uwagę: zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energia, edukacja oraz walka z

ubostwem. Te cele ogólne mają zostać przełożone na cele krajowe, przystosowane do specyfiki każdego członka Wspólnoty. Aby zrealizować te cele Komisja proponuje kilka inicjatyw przewodnich. Ich realizacja jest wspólnym priorytetem i konieczne będą działania na wszystkich szczeblach organizacji działających na poziomie UE, państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych:

1. Unia innowacji – wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacji do rozwiązywania naszych największych problemów oraz likwidacja przepaści między światem nauki a rynkiem, tak by wynalazki stawały się produktami. Przykładem tego może być patent wspólnotowy, dzięki któremu przedsiębiorstwa mogłyby oszczędzić każdego roku 289 mln euro.

2. Młodzież w drodze – poprawa jakości i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej poprzez wspieranie mobilności studentów i młodych specjalistów. Konkretnym tego przejawem powinna być większa dostępność stanowisk w państwach członkowskich dla kandydatów z całej Europy oraz właściwe uznawanie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego.

3. Europejska agenda cyfrowa – osiągnięcie trwałych korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego opartego na bardzo szybkim Internecie. Do 2013 r. wszyscy mieszkańcy Europy powinni mieć dostęp do szybkiego łącza internetowego.

4. Europa efektywnie korzystająca z zasobów – wsparcie zmiany w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów. Europa powinna trzymać się celów wyznaczonych w strategii 2020 w odniesieniu do produkcji energii, efektywności i konsumpcji. Obniżyłoby to do 2020 roku wartość importu ropy naftowej i gazu o 60 mld euro.

5. Polityka przemysłowa na rzecz ekologicznego rozwoju – zwiększanie konkurencyjności unijnego sektora przemysłu w warunkach pokryzysowych, wsparcie przedsiębiorczości i rozwój nowych umiejętności. Przyczyni się ona do stworzenia milionów nowych miejsc pracy.

6. Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości naszych modeli społecznych w obliczu odchodzenia na emeryturę pokolenia wyżu demograficznego; oraz

7. Europejski program walki z ubóstwem – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym społecznie oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym.

Unia do realizacji swoich zamierzeń chce zaangażować partnerów pozarządowych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Autorzy dokumentu stwierdzają, iż UE ma

wiele instrumentów realizacji powyższych postanowień, takie jak silny rynek wewnętrzny, unia walutowa, potencjał technologiczny czy skuteczna polityka handlowa i społeczna. Elementem decydującym o sukcesie przedsięwzięcia będzie zaangażowanie państw członkowskich i koordynacja ich działań.

Strategia wymienia cele liczbowe, do których państwa członkowskie mają zmierzać, m.in. na rozwój i badania naukowe należy przeznaczać 3% PKB całej Unii, wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata powinien wynosić 75%, liczba osób zagrożonych ubóstwem ma być zmniejszona o 20 mln (czyli 25%). Zawarto także ustalenia dotyczące klimatu i energii (ograniczenie emisji CO₂ o 30%) i szkolnictwa. Uzupełnieniem celów liczbowych są ogólne zamierzenia kierunkowe, w strategii „Europa 2020”, jak wspomnieliśmy wyżej, jest ich siedem. Wśród nich m.in:

- wsparcie rozdzielenia procesów wzrostu gospodarczego od stanu środowiska naturalnego drogą odejścia od wysokiego zużycia węgla, upowszechniania się źródeł energii odnawialnej,
- unowocześnienia systemu transportowego i poprawy efektywności wykorzystania energii,
- oprawa otoczenia instytucjonalnego prac badawczo-rozwojowych i sposobów ich finansowania,
- przyspieszenie procesu rozpowszechniania się szybkiego Internetu i upowszechniania się korzyści z istnienia cyfrowego jednolitego rynku,
- poprawa stanu otoczenia biznesu zwłaszcza w przypadku małych i średnich firm oraz wsparcia silnej, zdolnej do trwałego rozwoju bazy przemysłowej.

Realizacja strategii ma odbywać się poprzez działania w ramach projektów tematycznych powiązanych z priorytetami oraz sprawozdań krajów członkowskich.

3. Strategia EU na podstawie klarownej i przejrzystej metodyki

By zmobilizować kraje członkowskie do realizacji strategii KE zaproponowała „wzmocnioną metodę monitorowania” postępu reform w krajach członkowskich. Ale nie ma mowy o sankcjach czy karach finansowych. Będzie natomiast wskazywanie palcem „złych uczniów”. Wielu obserwatorów wątpi czy to wystarczy (Kuźmiuk, Strategia 2020 uderza w interesy nowych krajów członkowskich UE). Sieci energetyczne Działania na rzecz spójności energetycznej UE cieszą się pełnym poparciem szefów państw i rządów europejskich. W marcu 2009 r. Rada Europejska (Konkluzje prezydencji Rady Europejskiej, 2009) wezwała do dokonania szczegółowego przeglądu ram transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E) (Wytyczne dla TEN-E i rozporządzenie finansowe w sprawie TEN, 2007-2009).

Komunikat ten zawiera ogólny zarys planu działania mającego na celu wypracowanie długoterminowej wizji UE dotyczącej potrzeb ukierunkowanych na efektywność sieci paneuropejskich. Przedstawia się w nim nową metodę strategicznego planowania w celu zobrazowania koniecznej infrastruktury, określenia, które elementy infrastruktury leżą w interesie Europy na podstawie klarownej i przejrzystej metodyki, jak też w celu opracowania narzędzi mających zapewnić terminową realizację, w tym sposobów na szybsze zatwierdzanie, lepszą alokację kosztów i ukierunkowanie finansowania w celu wzmocnienia inwestycji prywatnych (Szyjko 2011). Przegląd TEN-E musi odbywać się w drodze dostosowania ich zarówno do wyżej określonych wyzwań energetycznych, jak i do nowych zobowiązań Unii wynikających z art. 194 Traktatu z Lizbony. Podłączenie do sieci europejskiej będzie tylko możliwe dzięki zaawansowanym technologiom inteligentnym. Opisane cele powinny wzmacniać konkurencyjność gospodarki europejskiej na rynku globalnym, a także dostosowywać ją do wyzwań rysujących się w przyszłości. Zgodnie z przemówieniem J.M. Barroso, do takich wyzwań należy m.in. kształtowanie ekologicznej gospodarki oraz integracja społeczna na rynkach pracy (Barroso 2009), wzrost gospodarczego na wiedzy. Komisja postuluje zintensyfikowanie działań mających na celu rozwój innowacyjnej gospodarki, kreowanie nowoczesnych technologii oraz ich wprowadzanie do przedsiębiorstw. Podkreśla znaczenie rewolucji w zakresie technologii telekomunikacyjnych (w ramach gospodarki cyfrowej) i potrzebę ich zastosowania do poprawienia konkurencyjności. Istotnym kierunkiem działań badawczo-rozwojowych i innowacyjnych powinny być technologie ekologiczne i energetyczne. W tym kontekście wraca do wcześniejszych postulatów związanych z rozwojem Europejskiej Przestrzeni Badawczej. Ważnym celem strategii powinno pozostać tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Oznacza to przede wszystkim zapewnienie dobrego funkcjonowania jednolitego rynku, a zwłaszcza coraz szersze objęcie wolną konkurencją rynku usług w Europie. Komisja odnosi to m.in. do przeciwdziałania wszelkim tendencjom protekcyjnym wśród państw członkowskich, a zwłaszcza monitorowania i ograniczania pomocy publicznej, która została zwiększona w okresie kryzysu gospodarczego (Postulat ten wspierają również członkowie europejscy eksperci, 2010-2015). Ważnym wymiarem strategii lizbońskiej były stosunki zewnętrzne. Chodziło o wprowadzanie zasad liberalnej gospodarki w wymianie międzynarodowej. Także w propozycjach Komisji dotyczących strategii „Europa 2020” znajdują się odniesienia międzynarodowe, w tym również w kontekście ograniczenia tendencji protekcyjnych, które pojawiły się na świecie wraz z początkiem kryzysu. Komisja zamierza upowszechnić europejskie normy i standardy jakościowe u partnerów handlowych UE. Wymiar zewnętrzny przyszłej strategii gospodarczej UE jest więc bezpośrednio powiązany z funkcjonowaniem rynku wewnętrznego oraz konkurencyjnością europejskich przedsiębiorstw. Cele klimatyczne i energetyczne Komisja Europejska przyjęła w Pakiecie Infrastrukturalnym pod nazwą: „Priorytety w odniesieniu do infrastruktury energetycznej na 2020 r. i w dalszej perspektywie - plan działania na rzecz zintegrowanej europejskiej sieci energetycznej” (KOM(2010) 677, 2010). Europejska

infrastruktura energetyczna to centralny system napędzający gospodarkę Unii Europejskiej. Celow polityki energetycznej UE i celow gospodarczych strategii „Europa 2020” (Konsultacje dotyczące przyszłej strategii “Europa 2020”, KOM(2009)647, 2009) nie da się osiągnąć bez gruntownej zmiany metod sposobie zapewnienia rozwoju infrastruktury europejskiej. Przebudowa europejskiego systemu energetycznego na rzecz niskoemisyjnych technologii przyszłości to nie tylko zadanie dla sektora energetycznego. Konieczne będą usprawnienia techniczne, większa efektywność, odporność na zmiany klimatu i nowa elastyczność. To nie jest zadanie, ktoremu może samodzielnie podołać jedno państwo członkowskie. Konieczna będzie europejska strategia oraz środki finansowe. W uzgodnionej przez Radę Europejską w 2007 r. (Konkluzje prezydencji, Rada Europejska, 2007) polityce energetycznej dla Europy określono podstawowe cele unijnej polityki sektorowej polegające na konkurencyjności, stabilności oraz bezpieczeństwie dostaw. W nadchodzących latach trzeba urzeczywistnić wewnętrzny rynek energii, natomiast do 2020 r. udział odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii musi wynosić 20%, o 20% muszą się zmniejszyć emisje gazow cieplarnianych (30% w przypadku odpowiednich warunkow) a korzyści wynikające efektywności energetycznej muszą zapewnić 20% oszczędność zużycia energii. W obliczu coraz większej międzynarodowej konkurencji dotyczącej światowych zasobow, UE musi zapewnić bezpieczeństwo dostaw po konkurencyjnych cenach 500 milionom swoich obywateli. Względne znaczenie źródeł energii będzie się zmieniało. W komunikacie Energia 2020 (COM(2010) 639), przyjętym 10 listopada 2010 r., wzywa się do zmiany sposobu, w jaki planujemy, budujemy i eksploatujemy naszą infrastrukturę energetyczną i sieci energetyczne. Infrastruktura energetyczna zajmuje czołowe miejsce w inicjatywie przewodniej (Strategia „Europa 2020”, COM(2010) 2020) pod nazwą „Europa efektywnie korzystająca z zasobow”. Odpowiednie, zintegrowane i niezawodne sieci energetyczne to nie tylko podstawowy warunek realizacji celow polityki energetycznej UE, ale również warunek realizacji strategii gospodarczej UE. Rozwoj naszej infrastruktury energetycznej pozwoli UE nie tylko zapewnić prawidłowo funkcjonujący wewnętrzny rynek energii, ale zwiększy teŹ bezpieczeństwo dostaw (Rozporządzenie o Bezpieczeństwie Dostaw 994/2010), umożliwi integrację odnawialnych źródeł energii, zwiększy efektywność energetyczną oraz zapewni konsumentom korzyści wynikające ze stosowania nowych technologii i inteligentnego wykorzystania energii. Opisane wyzwania klimatyczno-ekologiczne zajmują kluczowe miejsce w strategii Europa 2020. Dotyczą one inwestycji związanych z poprawą oszczędności energetycznej, implementacji rozwiązań w zakresie czystej energii (tj. niskowęglowej), w tym energii odnawialnej, jak również poprawiających bezpieczeństwo energetyczne i solidarność europejską w tym względzie. Propozycje zmierzają w stronę silniejszego powiązania funduszy europejskich z celami strategii. Obejmują polityki inwestycyjne Unii (spójności, innowacyjną, ekologiczną i energetyczną), ktore powinny w większym stopniu finansować badania rozwojowe i innowacje przedsiębiorstw, w szczególności w zakresie ekologicznym i energetycznym. Duze znaczenie mają propozycje dotyczące wspierania rozwoju infrastruktury energetycznej (w tym w krajach mających mniejsze środki inwestycyjne i duze

problemy strukturalne w tym względzie), m.in. poprzez specjalny program ramowy dla klimatu i energii (Zob. np. Rozporządzenie o Bezpieczeństwie Dostaw 994/2010). Propozycje w zakresie rozwoju infrastruktury przyjaznej środowisku naturalnemu są szczególnie interesujące w aspekcie kształtowania polityki przemysłowej Unii. Chodzi o zwiększanie inwestycji w poszczególnych branżach gospodarczych w celu poprawy ich energooszczędności, a także większego poszanowania warunków przyrodniczych w działalności gospodarczej. Ma to duże znaczenie dla polskich przedsiębiorstw, które w porównaniu do firm zachodnioeuropejskich są w dużym stopniu niedoinwestowane w zakresie unijnych norm ekologicznych i energetycznych. Dotyczy to zwłaszcza pakietu klimatyczno-energetycznego, który powinien zostać wprowadzony do roku 2020. Będzie on pociągał za sobą znaczące wydatki zarówno dla przedsiębiorstw, jak również podwyżki towarów (usług) dla konsumentów. Strategia uwzględnia również inwestycje związane z rozwojem szerokopasmowej sieci telekomunikacyjnej, w tym zapewniającej stuprocentowe pokrycie terytorium UE liniami światłowodowymi lub sieciami bezprzewodowymi i pełny dostęp do internetu dla jej mieszkańców. W mniejszym stopniu dokumenty Komisji odnoszą się do innych inwestycji komunikacyjnych. Co jest jednak interesujące, w jednym z dokumentów zwrócono uwagę na potrzebę inwestowania w alternatywne rozwiązania w zakresie transportu drogowego (Konsultacje dotyczące przyszłej strategii „Europa 2020”, KOM(2009)647). Krytyka strategii Sceptycznie do założeń „Europa 2020” odniosły się władze wielu krajów członków Unii. Np. kanclerz Angela Merkel miała wątpliwości co do samych celów strategii, wyrażonych w liczbach (<http://www.presseurop.eu/pl/content/news-brief-cover/497831>). Krytykowała także pomysł, aby strategia rozwoju była powiązana z kontrolą pakietu stabilizacji i wzrostu, co zdaniem pani kanclerz wpłynie negatywnie na nadzór wydatków budżetowych państw. Zdaniem komentatorów może to także zagrozić wypełnieniu kryteriów stabilizacji gospodarek członków Unii. Francja z kolei chciała skupić wysiłki Unii na rozwoju rynku wewnętrznego i inwestycjach w energetykę zamiast w modernizację biedniejszych członków (<http://www.euractiv.com/en/priorities/eu-2020-poverty-goals-will-have-no-impact-france-news-474468>). Za największą słabość całej inicjatywy można uznać brak sprecyzowanych rozwiązań, jakie można by zastosować przy wypełnianiu ambitnych założeń strategii. W dokumencie nie pojawia się zapis, proponowany m.in. przez premiera Hiszpanii Jose Luisa Zapatero, a w późniejszym czasie wsparty głosem Parlamentu Europejskiego, aby wypracować mechanizmy realnego dyscyplinowania państw członkowskich (np. w postaci sankcji finansowych) za zaniedbania w realizacji strategii (<http://biznes.interia.pl>). Państwom będą przekazywane zalecenia odnośnie wypełniania treści strategii, a w przypadku nie podjęcia działań istnieje jedynie możliwość wystosowania ostrzeżeń. Postępy we wcielaniu planu „Europa 2020” będzie nadzorować Komisja Europejska, a impuls i wytyczne działań pozostaną w gestii Rady Europejskiej. Komisja nie zadbała jednak o spójność strategii dla całej Unii Europejskiej i strategii realizowanych przez poszczególne kraje członkowskie, co było istotną przyczyną niezrealizowania Strategii Lizbońskiej (Radło, 2003). Instrumentem, który pomaga ukierunkować wydatkowanie

publicznych pieniędzy na priorytety UE, są fundusze strukturalne. Swojej roli nie spełniły natomiast żadne pozafinansowe instrumenty przekładania strategii europejskiej na strategię narodowe. Podporządkowanie polityki spójności m.in. wzrostowi opartemu na wiedzy oznacza redukcję dysproporcji w rozwoju poszczególnych regionów UE przede wszystkim poprzez wspieranie edukacji, innowacyjności oraz zielonej gospodarki. Tak rozumiana polityka spójności zawęża zatem obszar swojego oddziaływania, co według środowiska biznesu oznacza krok w dobrym kierunku. Warto podkreślić, że wiele z proponowanych kroków prowadzi do nieskutecznych efektów. Dotyczy to np. propozycji wykorzystania zamówień publicznych do przyspieszenia rozwoju i wprowadzania wybranych technologii energetycznych. Wstępnym warunkiem powodzenia takich działań byłaby sytuacja, w której publiczni zlecniodawcy wiedzą lepiej niż prywatne firmy, które technologie dadzą w przyszłości większe korzyści. A że nie może być o tym mowy, przewidywanie rozwoju należy pozostawić firmom. To samo dotyczy planowanego przestawienia sektorów mających problemy na działalność „przyszłościową” oraz wymaganej specjalizacji narodowych działań badawczo-rozwojowych i systemów innowacji. Wysoką wartość dodaną europejskich gospodarek najłatwiej jest zapewnić poprzez intensywną walkę konkurencyjną na jednolitym rynku i ograniczenie regulacji administracyjnych (Szyjko, Hrehová 2011). Reasumując, ostatecznie to od państw członkowskich będzie zależało, w jakim stopniu nowa strategia gospodarcza UE będzie realizowana. W dużym zakresie strategia operuje bowiem w obszarze, który nie jest zastrzeżony dla kompetencji wspólnotowej, lecz państw członkowskich. W rezultacie rolą Komisji jest udzielanie rad, przekazywanie wskazówek, natomiast kompetencje dotyczące np. edukacji czy rynków pracy znajdują się w kompetencji państw członkowskich. To na nich ostatecznie spoczywa odpowiedzialność. We wspólnym oświadczeniu liderzy unijni podkreślili wagę zacieśnienia współpracy gospodarczej, na co miał wpływ kryzys w greckich finansach (Konkluzje Rady Europejskiej, 2010). Przywódcy uznali, że większą koordynacją działań wewnątrz Wspólnoty jest niezbędna, aby wydobyć Europę z kryzysu gospodarczego i sprostać wyzwaniom współczesnego świata, m.in. globalizacji. Poparto także stworzenie strategii narodowych powiązanych z „Europa 2020”, czego brakowało w Strategii Lizbońskiej. Polska perspektywa Przynależność do struktur europejskich stworzyła Polsce duże możliwości rozwoju, jednocześnie wymagając dostosowania się do powszechnie obowiązującego prawa wspólnotowego. Komisja Europejska skierowała do Polski prośbę o tzw. uzasadnioną opinię w sprawie zniesienia regulacji cen gazu dla końcowych odbiorców. To ostatnie ostrzeżenie przed skierowaniem przez Brukselę sprawy do sądu. Komisja zarzuca Polsce, że łamie unijne prawo wewnętrznego rynku energii, które przewiduje, że ceny gazu powinny być ustalane w rynkowej grze podaży popytu. Polska musi do 2014 r. uwolnić rynek energii, bo tego wymaga Unia. Strategia odnosi się też do celów ważnych m.in. dla Polski, jak potrzeba utrzymania nakładów na podstawową infrastrukturę energetyczną. Komisarz ds. budżetu Janusz Lewandowski nie podzielił obaw, wyrażonych m.in. przez byłą komisarz ds. polityki regionalnej Danutę Huebner, że strategia Europa 2020 niesie ryzyko segmentacji unijnego

budŜetu ze szkodą dla polityki spójności (<http://www.ppr.pl/arttykul-jaka-jest-strategia-ue-do-roku-2020-160241-dzial-13.php>). „Jesteśmy Ŝwiadomi tego, co moze nam grozić w rozmowach budzetowych w przyszłości, takie sektorowe podejście rowniez, ale nie sady, by noŜnikiem zagrozenia byla ta strategia” (<http://www.money.pl>). Zapewnił, ze finansowanie nowych celow, jak walka ze zmianami klimatycznymi czy innowacyjnoŜ sektora elektroenergetycznego (Cehlár, Hrehová 2011), nie odbędzie się na zasadzie „zamiast pienydzy na rolnictwo”, ale „jako element uzupełniający”. Początkowa wersja strategii „Europa 2020”, zaproponowana pod koniec 2009 r. byla dla Polski bardzo niekorzystna. Przede wszystkim, według owczesnych założeń, rozwój Unii miał się odbyć kosztem wyrownywania poziomu zycia w państwach Unii, co odbiłoby się negatywnie na „nowych członkach” Wspolnoty. W zapisach nowej strategii jako priorytet dla Unii nie uwzględniono funduszy strukturalnych, waznego Ŝródła finansowania poprawy jakoŜci sieci przesyłowych, ktorego Polska będzie jednym z największych beneficjentow. Jednak dzięki staraniom strony polskiej, wspieranej przez inne państwa regionu, m.in. Czechy i Wędry, wyrownywanie poziomu rozwoju poszczegolnych obszarow Unii uznano w projekcie za jeden z najwazniejszych celow „27”. Jest to niewatpliwie sukces Polski, dzięki czemu mozliwe jest utrzymanie strumienia funduszy plynących z Unii przynajmniej do końca drugiej dekady XXI wieku. Jak mowila dla „Rzeczpospolitej” Danuta Hubner, przewodniczaca Komisji Rozwoju Regionalnego w Parlamencie Europejskim, nowa strategię nalezy rozpatrywac wspolnie z perspektywa finansowa Unii na lata 2014-2020 (Hubner 2011). Zapisy „Europa 2020” i uwypuklenie w niej polityki spójności moze być wazna bronia Polski i innych państw naszego regionu w staraniach o utrzymanie doplywu Ŝrodkow na modernizację. Jednak pomimo wprowadzenia zapisu o polityce spójności premier Donald Tusk stara się przekonać wazne postacie w Unii o potrzebie większego nacisku w strategii na kwestie infrastruktury i wyrownywania roznic rozwojowych (Witoń, Donald Tusk w Brukseli o polityce solidarności i spójności). Skupienie się na tych sferach ma przynieŜć Wspolnocie wymierne korzyŜci w postaci szybkiego wzrostu gospodarczego. Postulaty infrastrukturalne są korzystne dla rozwoju energetyki w Polsce. W ramach inwestycji unijnych w naszym kraju jest bowiem preferowany system interlokutorow, mających zasadnicze znaczenie dla dywersyfikacji dostaw energii. Propozycje strategii „Europa 2020” preferują w infrastrukturę badawczo-rozwojowa i energetyczna. Ekspertci szacują, ze minimalne koszty związane z redukcją emisji CO2 kształtują się w Polsce na poziomie 92 mld euro, co wymagałoby nakladow w wysokoŜci około 1 proc. PKB rocznie (od 2,5 mld w 2011 roku do około 7 mld euro w latach 2026-2030) (Por. Ocena potencjału redukcji emisji gazow cieplarnianych w Polsce do roku 2030. Podsumowanie, McKinsey, Company, Warszawa 2009). Dlatego pomoc ze strony UE jest niezbędna, zarowno w formie regulacyjnej (okresy przejŜciowe dla polskich przedŜiebiorstw), jak rowniez finansowej, związanej z potrzebnymi inwestycjami infrastrukturalnymi. Dotyczy to rowniez wsparcia UE w zakresie implementowania rozwiązani innowacyjnych dla firm oraz prowadzenia w Polsce prac badawczo-rozwojowych mających związki z energetyką i ekologią. Bardzo wazne z polskiego punktu widzenia są rowniez propozycje Komisji

dotyczące poprawy bezpieczeństwa energetycznego oraz solidarności energetycznej w Europie. Propozycje zwiększenia inwestycji energetycznych i ekologicznych mają priorytetowe znaczenie dla Polski. Należy akcentować potrzebę wsparcia tego typu inwestycji z funduszy europejskich, zwłaszcza w krajach, które – tak jak Polska – mają niekorzystną strukturę energetyki opartej na węglu lub opóźnienia historyczne w zakresie inwestycji ekologicznych. Tym bardziej, że oczekiwane wydatki inwestycyjne związane z wprowadzeniem pakietu energetyczno-klimatycznego UE są tutaj bardzo wysokie, szczególnie w stosunku do możliwości finansowych budżetu państwa i poziomu dochodów społeczeństwa. Duże znaczenie ma również postulat dotyczący poprawy bezpieczeństwa energetycznego. Jest to powiązane z inwestycjami infrastrukturalnymi, umożliwiającymi dywersyfikację dostaw źródeł energetycznych do poszczególnych państw UE, poprawiającymi krajowe rezerwy tych zasobów, zwiększającymi możliwości sprawnego reagowania na sytuacje kryzysowe między poszczególnymi państwami europejskimi, np. dzięki powiązaniu systemów energetycznych w UE itp.

Podsumowanie

Gospodarki krajow-członkowskich UE są nierozzerwalnie ze sobą powiązane. Każde państwo nie jest w stanie skutecznie stawić czoła globalnym zagrożeniom w pojedynkę. Działając wspólnie, jesteśmy silniejsi, zatem udane wyjście z kryzysu uzależnione jest od ścisłej koordynacji polityki gospodarczej. Celem Strategii Lizbońskiej, przyjętej w 2000 roku było przekształcenie europejskiej gospodarki w najbardziej konkurencyjny, dynamiczny i oparty na wiedzy rynek na świecie – oraz osiągnięcie pełnego zatrudnienia. Żadnych z tych celów nie mógł zostać osiągnięty. Strategia „Europa 2020” jest nieco mniej ambitna. W porównaniu ze Strategią Lizbońską, Komisja tym razem większą uwagę zwraca na równowagę środowiskową niż na kwestie konkurencyjności i dynamiki rynku. Strategia 2020 wymaga dokładnego i uważnego przestudiowania, by ocenić czy i w jakim stopniu odpowiada ona potrzebom rozwojowym polskiego sektora energetycznego. Nowa strategia to połączenie zasad społecznej gospodarki rynkowej i silnego nastawienia proekologicznego, która ma nadać Unii nową dynamikę, być kołem zamachowym europejskiego wzrostu gospodarczego i sprzyjać integracji infrastruktury energetycznej Europy. Postawione cele, podobnie jak ustalone 10 lat wcześniej w Lizbonie, nie grzeszą skromnością. Unia musi mierzyć wysoko, jeśli chce liczyć się w światowym wyścigu z USA, Chinami, Brazylią. Potrzebne są jej jasne wytyczne, dokąd ma zmierzać. Jednak istnieje obawa, iż wspomniane cele okażą się zbyt ambitne i Unia polegnie w starciu z czasem oraz własnymi słabościami. W twierdzeniu tym utwierdza niestety los Strategii Lizbońskiej. Kluczem do sukcesu będzie nie tylko w miarę zgodna i solidarna postawa państw członkowskich, ale także wiara w ich społeczeństwach, iż nowa strategia polepszy również jakość ich życia. Patrząc na unijne doświadczenia będzie o to niezwykle trudno. Obecny kryzys finansowy jest gorszy niż

ktokolwiek mógł przypuszczać. Sytuacja ekonomiczna zmienia się szybciej niż rzeczywistość polityczna. Na kryzys trzeba odpowiedzieć rozwiązaniami politycznymi. Europa 2020 mówi o tym, co należy zrobić dziś i w przyszłości, aby ponownie ożywić gospodarkę UE. To jest plan na najbliższych 10 lat, ale żeby osiągnąć to, co zamierzamy w ciągu 10 lat musimy zacząć działać już teraz na rzecz lepszego życia Europejczyków. Musimy stworzyć nowy model gospodarczy oparty na wiedzy, niskoemisyjnej gospodarce i wysokiej efektywności energetycznej. Jest to walka wymagająca mobilizacji całej Europy (Zob. Załącznik). Jednym z podstawowych problemów nowej strategii jest niezbyt efektywny mechanizm wdrażania, opierający się na otwartej metodzie koordynacji. Główny ciężar wyboru działań merytorycznych, a także ich wdrażania, spoczywa na państwach członkowskich, a Komisja ma do dyspozycji jedynie „miękkie” (niewiążące prawnie) instrumenty ogólnego wytyczania kierunków programowych i monitorowania postępów ich realizowania przez poszczególne państwa. Wsparcie realizacji strategii „Europa 2020” z budżetu unijnego może więc zwiększyć skuteczność realizacji celów lizbońskich. Jednocześnie reformy budżetowe, jak również sama strategia powinna umożliwiać wsparcie z funduszy europejskich pożądanym zmianom na obszarach słabiej rozwijających się, mających większe problemy strukturalne i mniejsze możliwości krajowych budżetów. Jedynym wymiernym celem niepowodującym zagrożenia to skoordynowana europejska polityka klimatyczna, ponieważ uzyskanie pozytywnych ponadgranicznych efektów, towarzyszących redukcji emisji gazów cieplarnianych, wymaga podjęcia na poziomie narodowym działań chroniących środowisko o niewielkim znaczeniu. Nie jest jednak konieczne jakiegokolwiek precyzowanie konkretnego udziału energii odnawialnych. Dla skutecznej polityki klimatycznej wystarczy ustanowienie górnej granicy emisji gazów cieplarnianych. Wybór metod prowadzących do tego celu powinien być pozostawiony rynkowi. W świetle powyższego, strategia otwiera drogę do silnie interwencjonistycznego modelu zarządzania gospodarką, motywowanego polityką przemysłową. Wiele z zaproponowanych działań będzie prowadziło do nieskutecznych rezultatów. Wprowadzenie prawa dotyczącego unijnego patentu oraz planowane usprawnienia w ochronie praw własności intelektualnej wzmacniają innowacyjne zdolności przedsiębiorstw. Dla poprawy efektywności osiągania celów strategii zasadnicze znaczenie ma silniejsze jej wsparcie ze strony unijnego budżetu i jak najściślejsze powiązanie jej z unijną polityką spójności. Polityka spójności to najbardziej innowacyjna i nowoczesna polityka europejska, oparta na zintegrowanym podejściu do rozwoju i angażująca wszystkie szczeble zarządzania – europejski, narodowy, regionalny i lokalny. Obecna polityka spójności świetnie realizuje nowoczesne cele, jak ochrona środowiska czy innowacyjność. Jedna trzecia środków idzie na rozwój energooszczędny, energię odnawialną czy ochronę środowiska; prawie jedna trzecia na innowacyjne wsparcie przedsiębiorstw i jedna trzecia na infrastrukturę. Nie mówmy więc, że polityki tradycyjne, jak spójność, trzeba zmniejszyć. Ponadto polityka spójności ma tę przewagę nad politykami sektorowymi, że opiera się na przyznanych krajom alokacjach na wynegocjowane wspólnie z regionami cele - w zależności od ich konkretnych i różnych potrzeb. Unia nie powinna rezygnować ani z traktatowego

dążenia do zwiększania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, ani z zasady europejskiej solidarności w realizacji wspólnych celów politycznych. Dla poprawy efektywności osiągania celów strategii zasadnicze znaczenie ma silniejsze jej wsparcie ze strony unijnego budżetu. Natomiast dla Polski istotne znaczenie ma to, aby jak najściślej powiązać to wsparcie z unijną polityką spójności w perspektywie budżetowej na lata 2014-20, dyskusja nad którą rozpocznie się w okresie Polskie Prezydencji w drugiej połowie 2011r.

References:

1. BARROSO, J. M. (2009): Introductory Statement, In Speech, Vol. 9. No. 510, <http://europa.eu/rapid/press>
2. BOLFÍKOVÁ, E. (2000): Two Contra Rules: Equality and Proportionality as Criteria of Gains and Loses Fair Distribution. *Studia Psychologica*, Vol.42, No.3, pp: 267-271
3. BOLFÍKOVÁ, E. (2007): Politické analýzy – fakty a hodnoty. *Sociálne a politické analýzy*, roč.1, č.1, ss:1-23
4. CEHLÁR, M., HREHOVÁ, D. a kol. (2011): Economy analysis methodology of investments for opening of new lignite mining field. [w:] *Law, Economy and Management*. Vol. 1, No. 1, pp. 3-16
3. CEHLÁR, M., JURKASOVÁ, Z., HREHOVÁ, D. a kol. (2011): Financial Crisis as a Result of Uncotrolled Risk. [w:] *Transactions of the Universities of Košice*, No. 4, pp: 17-24
4. COM(2010) 639. 34 Strategia „Europa 2020”, COM(2010) 2020. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0895:FIN:PL:HTML>
5. Council Decision of 6 October 2006 on Community strategic guidelines on cohesion (2006/702/EC) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_pl.htm
6. Europe 2020 Poland, Fueling Growth and Competitiveness in Poland Through Employment, Skills, and Innovation REPORT, www.worldbank.org
7. HREHOVÁ, D., CEHLÁR, M. (2012): Obnoviteľné zdroje energie a ekonomika. [w:] *Wyzwania energetyczne gmin w Polsce i EU*. Warszawa : MM, pp. 254-273
8. HUBNER, D.: Jaka europejska strategia, <http://www.rp.pl/arttykul/442153.html>
9. Jako zasadniczy cel dla strategii „Europa 2020” Komisja wskazuje oparcie, http://ec.europa.eu/polska/news/opinie/100311_ue_2020_t.grosse_pl.htm
10. Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 czerwca 2010 r., www.consilium.europa.eu/.../cms.../115354.pdf
11. Konsultacje dotyczące przyszłej strategii “Europa 2020”, KOM(2009)647, wersja ostateczna, Bruksela 2009, www.ec.europa.eu/.../100311_ue_2020_t.gross...
12. Konkluzje prezydencji, Rada Europejska, marzec 2007 r., www.consilium.europa.eu/ueDocs/.../93142.pdf

13. Konkluzje prezydencji Rady Europejskiej z 19/20 marca 2009 r., 7880/09, www.register.consilium.europa.eu/.../st07880.pl09.pdf
14. KOM(2010) 677 wersja ostateczna, Bruksela 2010. http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com%282010%290530_/com_com%282010%290530_pl.pdf
15. Komunikat Komisji. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela, 2010, s. 12
16. Komunikat Komisji „Roczna wizja wzrostu gospodarczego: wsparcie całościowej odpowiedzi UE na kryzys”, KOM(2011) 11 wersja ostateczna, Bruksela, 2011, s. 2.
17. KUŹMIUK, Z. (2011): Strategia 2020 uderza w interesy nowych krajów członkowskich UE, <http://kuzmiuk.blog.onet.pl/Strategia-2020-uderza-w-interes>
18. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2007 r., tekst dostępny: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx>
19. Ocena potencjału redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2030. Podsumowanie, McKinsey&Company, Warszawa 2009, s. 17
20. Postulat ten wspierają również członkowie europejscy eksperci (por. A. Sapir (red.), Europe's economic priorities 2010-2015. Memos to the New Commission, Bruegel, Brussels 2009, s. 14
21. Proinwestycje: Dane Stowarzyszenia na rzecz Efektywności ETA oraz Społecznej Rady Narodowego Programu Redukcji Emisji <http://www.proinwestycje.pl/index.php?lang=pl>
22. RADŁO, M. J. (2005): Polska wobec redefinicji Strategii Lizbońskiej, Zielona Księga PFSL Nr 1, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk-Warszawa, 2005, s. 145.
23. RADŁO, M. J. (2010): Wyzwanie konkurencyjności. Strategia Lizbońska w poszerzonej Unii Europejskiej, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2003. Releases Action.do?reference=SPEECH/09/510
24. Rozporządzenie o Bezpieczeństwie Dostaw 994/2010 – weszło w życie 2 grudnia 2010 r. www.energetyka-w-ue.cire.pl/.../2/przysz_infrastr..
25. Roczne sprawozdanie gospodarcze, KOM(2011) 11 wersja ostateczna, Bruksela 2011, s. 3. [www.europarl.europa.eu/...com\(2011\)0011_/co...](http://www.europarl.europa.eu/...com(2011)0011_/co...)
26. Rozporządzenie o Bezpieczeństwie Dostaw 994/2010 – weszło w życie 2 grudnia 2010 r. www.ure.gov.pl/.../Bezpieczenstwo_dostaw_gaz...
27. RYBÁR, R., CEHLÁR, M., HREHOVÁ, D. (2012): Špecifiká vybraných energetických zdrojov. [w:] Wyzwania energetyczne gmin w Polsce i EU. Warszawa : MM, ss. 113-146

28. SZYJKO, C.T. (2010): Globalizacja gospodarki regionu w warunkach integracji europejskiej. [w:] Wprowadzenie do problematyki (2010): Opere et Studio pro Oeconomia, kwartalnik naukowy No. 7,
www.katedra.uksw.edu.pl/opera/.../gogacz_proba_heu...
29. SZYJKO, C.T. (2010): Employment change in Europe towards the new regionalism [w:] Journal of Manažment a Ekonomika, nr. 2, Wyd. Bratislava: Slovenská technická univerzita, s. 147-155
30. SZYJKO, C.T. (2011): Drogi rozwoju polskich regionow w perspektywie budżetu UE na lata 2014-20 [w:] Biznes & Ekologia, No. 96/97, s. 16-17
31. SZYJKO, C.T. (2006): Znaczenie odnowionej Strategii Lizbońskiej dla procesu pełnej liberalizacji rynków w państwach UE, [w:] Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomicznej ALMAMER, Vol. 4, No. 44, s. 91-104.
32. SZYJKO, C., HREHOVÁ, D. (2011): The European Community and the Security Challenges. [w:] Medzinárodné vzťahy, roč. 9, č. 1, ss. 187-198
33. WITOŃ, D. (2010): Donald Tusk w Brukseli o polityce solidarności i spójności, http://uniaeuropejska.org/unia/?option=com_content&view=article&id=385&catid=91&Itemid=1 (2.05.2011).
34. WŁODARCZYK, W. (2012): Rynkowa reforma sektora elektroenergetycznego, http://www.ure.gov.pl/porta1/pl/217/1184/12_Rynkowa_reforma_sektora_elektroenergetycznego.html
35. Wnioski z debaty: Plan Marshalla dla infrastruktury. Naświetlajmy problem póki jeszcze możemy, Warszawa 2011, www.info.wyborcza.biz/.../infrastruktury+energetyczn
36. Wytyczne dla TEN-E i rozporządzenie finansowe w sprawie TEN. Patrz: sprawozdanie z realizacji TEN-E za okres 2007-2009, COM(2010)203, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0677:FIN:PL:PDF>
37. Założenia do Krajowego Programu Reform, <http://www.mg.gov.pl/node/12466>
38. Założenia do Krajowego Programu Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”, Dokument przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 22 listopada 2010 r. <http://www.mg.gov.pl/taxonomy/term/853>
39. <http://www.prezydencjaue.gov.pl/wywiady-min-dowgielewicza>
<http://www.euroscience.org/>
40. http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm
<http://www.presseurop.eu/pl/content/news-brief-cover/497831>
<http://www.euractiv.com/en/priorities/eu-2020-poverty-goals-will-have-no-impact-france-news-474468>
41. <http://biznes.interia.pl/news/nowa-strategia-ue-2020,1427556>
42. <http://www.ppr.pl/artykul-jaka-jest-strategia-ue-do-roku-2020-160241-dzial-13.php>
43. http://www.money.pl/archiwum/wiadomosci_agencyjne/pap/artykul/ue;lewandowski;broni;strategii;europa;2020,215,0,595159.html

The Road to a Common Energy Policy

Abstract

The European Neighbourhood Policy is an attempt to achieve European interests primarily in the area of security and economic situation in the area adjacent to the Union. It is based on the method of forcing political transfer, which introduces the asymmetrical power relations and unequal distribution of benefits to European interests. In this way, the EU is using its advantage in international relations, and maximizes the economic and political benefits. At the beginning of the twenty-first century, in the face of the rise of China, India and Brazil, and the ongoing supremacy of the United States, the European Union faces a challenge to keep pace with rapidly expanding global powers. For this purpose, a so-called. Lisbon Strategy, whose implementation for 2010 was to bring the community as the most competitive economic bloc in the world. Today we know that could not be achieved in the projected goals. Therefore prepared a new document "Europe 2020" - the vision of the social market economy for the twenty-first century. Is the new EU development strategy "Europe 2020" did not share the fate of its predecessor and provides the Union with a place among the greatest of the world? The purpose of this article is characteristic energy priorities in a Deployment Strategy 2020 in Poland and show the interdependence of its implementation of EU cohesion policy 2014-20. Author argues that the priorities of the Europe 2020 strategy energy is necessary that appropriate actions are carried out not only at EU level but also at the regional level under the new Cohesion policy 2014-20. According to the author, many of the proposed actions will not bring the expected results. The analysis is based on the objectives of the Strategy temporary presented in Appendix of this publication. Energy Challenges of Poland and the Implementation of the New EU Strategy Called 'Europe 2020' Energy Is Crucial to the economy of Europe.

Key words: policy changes, energy policy, EU